

SAKSFRAMLEGG

Til:
Universitetsstyret

Møtedato:
30.09.2022

Sak:

Tiltak for styrking av økonomi- og virksomhetsstyringen ved UiT

Innstilling til vedtak:

1. Styret godkjenner årskalender for virksomhetsstyringen ved UiT og gir rektor fullmakt til å gjøre mindre justeringer i årshjulet ved behov.
2. Styret ber om at *Instruks for økonomiforvaltningen ved UiT* korrigeres slik at rektor gis fullmakt til å godkjenne det endelige budsjettet for fakultet og andre enheter, innenfor de rammer som er trukket opp av styret. Instruksen legges fram for styret til godkjenning i novembermøtet.
3. Styret tar øvrig arbeid med bedring av økonomistyringen ved UiT til orientering.

Bakgrunn

Universitetsstyret behandlet i sak 53/21 *Tiltak for styrking av økonomistyringen ved UiT*. I tråd med tiltakslisten i styresak 53/21 har rektor nedsatt en bredt sammensatt arbeidsgruppe som arbeider med utvalgte områder omtalt i styresaken.

Konkret skal arbeidsgruppen:

1. Utarbeide forslag til ny og bedre samordning av budsjettprosessene på UiT
2. Utarbeide forslag til alternative modeller for langtidsbudsjettering på institusjonsnivå
3. Utarbeide forslag til tiltak som kan sikre bedre budsjettkvalitet og styringsinformasjon, med særskilt fokus på eksterne inntekter og prosjektøkonomi
4. Vurdere forslag til nye retningslinjer for økonomirapportering
5. Gi innspill til eventuelle andre forbedringsområder i økonomi- og virksomhetsstyringen ved UiT

Arbeidsgruppa ledes av administrasjonsdirektøren og rapporterer til rektor. PwC bistår arbeidsgruppen i prosessen.

I styremøte 17.6.2022 ble det forelagt universitetsstyret en orientering om pågående arbeid (O-sak 21/22). Rektor har i ettertid bedt arbeidsgruppen om å arbeide videre ut fra de anbefalinger som ble skissert i orienteringssaken. En kort oversikt over status knyttet til de ulike punktene i mandatet til arbeidsgruppen følger vedlagt (vedlegg 2).

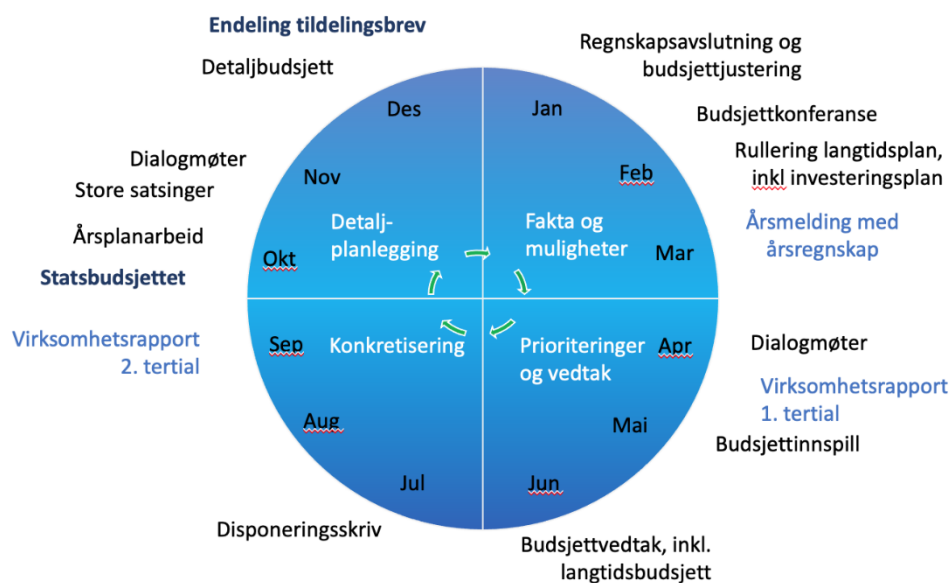
Flere av anbefalingene gruppa har kommet med er direkte knyttet til de skjerpede kravene KD har innført for institusjonenes avsetningsnivå. Fordi institusjonen som helhet må innrette økonomistyringen mot et avsetningsnivå på mellom 0 og 5% av samlet bevilgning (med fratrekk for midler satt av til investeringer) er to overordnede tiltak vurdert som nødvendige: For det første må dialogen mellom rektor og de interne budsjettene bli tettere og mer systematisk gjennom hele budsjett- og regnskapsåret. For det andre må kontrollen og rektors myndighet i oppfølgingen av styrets vedtak, styrkes.

Rektor ber i denne saken universitetsstyret ta stilling til et forslag til ny årskalender for økonomi og virksomhetsstyring ved UiT som skal ivareta dette. I tilknytning til årskalenderen anbefales styret å endre den formelle myndigheten rektor har til å godkjenne de interne enhetenes budsjetter.

Årskalender for virksomhetsstyringen

Strategien *Eallju - Drivkraft i nord* inneholder strategiske langsiktige ambisjoner og prioriteringer for UiT fram mot 2030 og strategien er rammesettende for øvrige planer. Strategien er også førende for pågående arbeid med å utforme ny og bedre samordnet budsjettprosesser ved UiT (arbeidsgruppens mandat, pkt 1).

I vedlegg 1 beskrives forslag til ny årskalender for virksomhetsstyringen ved UiT. Sammenfattet gir den følgende skisse av århjulet:

Oversikt over hovedpunkter i årskalenderen:

januar – februar – mars	
Endelig tildelingsbrev	Tildelingsbrevet er KDs årlige styringsdokument og inneholder tildelt ramme, styringssignaler og forventninger til institusjonene. Endelig tildelingsbrev legges fram for universitetsstyret til behandling i februar. Dersom den endelige tildelingen avviker vesentlig fra forutsetninger i budsjettvedtaket og planleggingsrammer, legges et revidert budsjett fram for styret til behandling.

Regnskapsavslutning	Institusjonens foreløpige årsregnskap skal ferdigstilles innen medio februar det enkelte år.
Budsjettkonferanse	Rektor ønsker å innføre en fast budsjettkonferanse i starten av året, blant annet for å koble strategi og langtidsplanen til kommende budsjettprosess og sette tydelige rammer for kommende års budsjett/budsjettfordeling og
Investeringsplan	Investeringsplan godkjennes ifm årsregnskapet
Årsmelding med årsregnskap	Årsmeldingen (inkl årsregnskap) skal gi et bilde av institusjonens virksomhet og resultater forutgående år. Årsmeldingen vedtas av universitetsstyret og oversendes KD i mars.
april – mai – juni	
Dialogmøter	Ledelsen ved UiT gjennomfører dialogmøter med fakultetene og tilsvarende enheter to ganger i året. På vårmøtene er det fokus på utdanning (kvalitetsdialogen). Økonomi er fast tema på dialogmøtene.
Virksomhetsrapport 1. tertial	Virksomhetsrapport er rapport til universitetsstyret pr tertial med vekt på enhetenes oppfølging av styrets føringer (disponeringsskrivet), mål og økonomiske resultater.
Budsjettinnspill*	Leveranse til budsjettfordelingen/-vedtaket fra fakultet og andre enheter
Budsjettvedtak (fordeling av budsjetttrammer)	Universitetsstyrets behandling fordeling av foreløpige budsjetttrammer til fakulteter, UMAK, UB og administrasjonen. Styret gjør vedtak på kommende års bevilgning og prioriteringer for kommende års aktivitet.
juli – august - september	
Disponeringsskriv	Disponeringsskrivet er universitetsstyrets årlige styringsdokument til underliggende enheter og inneholder rammer for kommende års aktivitet. Disponeringsskrivet gir hele organisasjonen rammer for sine årsplaner/-budsjett.
Virksomhetsrapport 2. tertial	Virksomhetsrapport er rapport til styret pr tertial med vekt på enhetenes oppfølging av styrets føringer (disponeringsskrivet) og økonomiske resultater
oktober – november - desember	
Årsplanarbeid	Alle enheter ved UiT skal ha årsplaner med et årsbudsjett. Årsplanens viktigste formål å avklare og dokumentere kommende års prioriteringer og oppgaver for ledere og medarbeidere. Arbeidet utføres på høsten og skal ferdigstilles før årsskiftet.
Store satsinger	Nye store satsninger som ikke har finansiering innenfor universitetets eksisterende budsjetttrammer. Vedtas av universitetsstyret og sendes KD.
Dialogmøter	Ledelsen ved UiT gjennomfører dialogmøter med fakultetene og tilsvarende enheter to ganger i året. På høstmøtene er det fokus på forskning. Økonomi er fast tema på møtene.
Detaljbudsjett	Budsjettet for fakultetet og andre enheter skal godkjennes av den enkelte dekan/direktør. Formell godkjenning av fakultetene og enhetenes årsbudsjetter gjøres av rektor i januar.

* En forutsetning for å samordne budsjettprosesser både horisontalt og vertikalt i organisasjonen er at alle budsjettvedtak gjøres til samme tid. Det legges opp til at fakulteter og andre enheter skal ha én frist å forholde seg til og at budsjettvedtakene gjøres i et samlet møte universitetsstyret i juni. Dette vil gi et totalbilde av behov og ambisjon for budsjettering på tvers av organisasjonen.

Endringer i rektors fullmakt

Dagens budsjettinstruks ved UiT gir de interne enhetene vide fullmakter i å planlegge og vedta egne budsjetter. Ved fakultetene er det enkelte fakultetsstyre som fatter endelige budsjettvedtak (innenfor de rammer som enheten er tildelt). Det er gode grunner for fortsatt å ha rammestyring som hovedprinsipp i økonomiforvaltningen ved UiT (slik det også er ved alle andre sammenlignbare institusjoner i Norge), men de nye avsetningskravene fra KD gjør det nødvendig å ha mekanismer som garanterer at *helhetlige* hensyn i sterkere grad blir ivaretatt i den endelige godkjenningen av enhetenes planlagte pengebruk. Den enkleste måten å gjøre dette på er å gi

rektor en utvidet kontrollfunksjon og myndighet til å godkjenne nivået på alle enhetenes budsjetter. Dette innebærer ikke at rektor skal realitetsbehandle eller overprøve enhetenes forslag til fordeling av midler, eller at rektor gis fullmakt til å inndra eller omfordele midler styret har tildelt den enkelte enhet (slike vedtak kan kun fattes av styret selv), men at rektor skal godkjenne *nivået* på den samlede pengebruken enhetene legger opp til i sine budsjettvedtak for det enkelte år. I dag har rektor kun en slik godkjenningsfunksjon overfor enheter som planlegger et merforbruk som resulterer i negative avsetninger for enheten ved årsslutt. En ny økonomiinstruks bør gi rektor en ny fullmakt og et tilhørende ansvar for å kontrollere og godkjenne alle budsjetter. I utøvelsen av dette ansvaret må rektor basere seg på en tett og god dialog med enhetene i hele budsjettprosessen (jfr. forslaget til årskalender). Gitt at styret slutter seg til denne anbefalingen vil endringer i rektors fullmakt bli lagt inn i den korrigerte *Instruksen for økonomiforvaltningen ved UiT* som er planlagt lagt frem til behandling i kommende styremøte.

Rektors vurdering

Det pågår en rekke prosesser ved UiT som samlet sett vil forbedre økonomistyringen. En helhetlig og samordnet budsjettprosess er en av forutsetningene som må være på plass for å sikre god økonomistyring. Arbeidet som nå pågår vil sikre bedre samordning og kontroll på økonomiområdet gjennom felles og gjennomgående prosesser, gjennomgående rapportering og tettere dialog og kommunikasjon mellom nivåene i organisasjonen.

Styret vil i kommende styremøte få forelagt en sak om revisjon av *Instruks for økonomiforvaltningen ved UiT*, samt forslag til forbedret økonomirapportering. Videre jobbes det med revisjon av dokumentet *Virksomhetsstyring ved UiT* som er førende for virksomhetens arbeid med et helhetlig og samordnet arbeid internt.

Dag Rune Olsen
rektor

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksansvarlig: Jørgen Fosslund
Saksbehandler: Britt Elin Steinveg